

Baladadaşın İlk Məhəbbəti Elçin

Abşeronda, dənizin lap kənarında bir kənd var idi və elə bil bu saat həmin kənd Yer üzündə bircə kənd idi, çünki gün möhkəmcə şığıyırdı, hamı da gizlənmişdi ev-eşiyində, ins-cins yox idi və bu tənhalıq da daha təkcə bu kəndin tənhalığı deyildi, elə bil günün beləcə qızmarında bütün Yer üzünün, kürrəyi-ərzin tənhalığı idi.

Bu kəndin birmərtəbəli, ikimərtəbəli evlərindən, kol-kosdan çəpər çəkilmiş, taxtadan sūrahi salınmış, daşdan hasar tikilmiş həyətlərindən, salxımları xoralamış meynələrindən, qırmızı çiçəkli nar ağaclarından, əncir ağaclarından, tut ağaclarından, bolluca günəşindən başqa, bir də dənizi var idi və bu saat dənizin lap xırdaca ləpələri sahil qumlarına tərəf elə mülayim-mülayim gəlib-gedirdi ki, elə bil dəniz həmin kəndin tənhalığına layla deyirdi.

Kənddə ins-cins gözə dəymirdi, bircə Baladadaşdan başqa; Baladadaş kəndarası asfalt yolun səkisində, tut ağacının dibində oturmuşdu və bütün kənd camaatından fərqli, günün bu cırhacırında istidən qorxub-eləməirdi; ağacın qotur kölgəsi nə vaxt idi yerini dəyişmişdi, elə-beləcə günün altında oturub mürgü döyürdü.

Baladadaş yalın ayaqlarına səndəl geymişdi, əynində parusin şalvar, qısaqol miləmil trikotaj köynək var idi, başına “aerodrom” keпка qoymuşdu və hərdənbir tər damcıları bu “aerodrom” kepkanın altından yuvarlanıb Baladadaşın sısqa sifətindən üzəuşağı axırdı.

İçə pivə çəlləkləri ilə dolu bir yük maşını asfaltdan gəlib keçdi və bu maşının tırlıtısı Baladadaşın heç xoşuna gəlmədi, ağcaqanadın əlindən gecə yaxşı yata bilmədiyinə görə, əməlli-başlı qızarmış gözlərini açıb yerindən tərpənmədən maşının ardınca baxdı, sonra gözlərini qıyıb günəşə baxdı, sonra da tut ağacının yerini dəyişmiş qotur kölgəsinə baxdı, amma ərindiyindən və kəsəlat onu basdığından yenə də yerindən tərpənmədi, ayaqlarını irəli uzadıb sidqi-ürəkdən əsnədi və qollarını da geniş açıb yaxşıca gərnəşdi.

Qarşdakı həyətin daş hasarından bir oğlan uşağının başı göründü və bu oğlan Baladadaşı görən kimi, tez də başını çəkdi, o saat da həyətin göy darvazısının kiçik qapısı açıldı və həmin oğlan uşağı həyətdən çıxıb Baladadaşa tərəf gəldi; bir əlində yaxmac tutmuşdu, o biri əlində də taxta parçası, gəlib Baladadaşın qabağında dayandı və yaxmacdan dişləyib ləzzətlə çeynəyə-çeynəyə taxta parçasını ona uzatdı:

—Şimaqədər yon də mənimçün!..

Baladadaşdan səs çıxmadı. Oğlan yenə yaxmacdan ləzzətli bir dişdəm alıb dedi:

—Nolar yon də!..

Baladadaşdan səs çıxmadı. Oğlan ağızındakı dişdəmi qurtadıqdan sonra yenə dedi:

—Nolar...

Baladadaş gözlərini qıyıb bir müddət oğlana baxdı, elə bil onu birinci dəfə idi görürdü, sonra dedi:

—Qəmişini çək məndən.

Oğlan əlindəki yaxmaca baxdı və elə bil bir az məyus oldu ki, yaxmacın qurtarmasına az qalıb, dedi:

—Əhmədağanı əsgərliyə aparanda demədin ki, onun yerinə şımaqədər yonacaqsan mənə?

Baladadaşdan səs çıxmadı. Oğlan dedi:

—Dünən Əhmədağadan məktub gəlmişdi, soruşurdu məndən ki, şımaqədər yonur səninçün Baladadaş? Sonra da yazmışdı ki, məndən atəşin salam deyinən Baladadaşa. Öz canımçün!

Baladadaş əvvəlcə yenə heç nə demədi və yenə də bir müddət yerindən qımıldanmadı, sonra bir balaca gərnəşdi, əlini şalvarının cibinə salıb “Avrora” çıxartdı, içindən bir dənə siqaret götürüb qoydu qulağının dibinə, qutunu soxdu cibinə və bu dəfə də o biri əlini şalvarının o biri cibinə salıb açılıb-örtülən bıçaq çıxartdı, dilini açıb dırnağında itiliyini yoxladı və dedi:

—Ver bura.

Səhərdən bəri səbirlə Baladadaşdan cavab gözləyən oğlan əlindəki taxta parçasını ona verdi və Baladadaş da taxta parçasını alıb o tərəf-bu tərəfə baxdı, sonra da yonmağa başladı.

Qarşıdakı göy darvazanın göy qapısı yenə də açıldı və həyətdən bir qadın çıxıb Baladadaşın yanındakı oğlanı səslədi:

—Ağanəcəf, ay Ağanəcəf!

Ağanəcəf anasına tərəf baxdı:

—Nə var?

—Gəl otur uşaqların yanında, gedirəm bazara.

Ağanəcəf bir anasına baxdı, bir Baladadaşa və əlindəki yaxmacın axırını tikəsini ağzına qoyub çeynəyə-çeynəyə dedi:

—Qurtaranda qışqır mən gəlim götürüm, hə?

Baladadaş öz işində idi və elə bil heç nə eşitmirdi və ümumiyyətlə elə bil ki, dünya Baladadaşın vecinə deyildi.

Ağanəcəf qaçıb həyəətə girdi. Qadın gəlib Baladadaşın yanından keçəndə ayaq saxladı:

—Nəcəsən, Baladadaş, anan necədir?

Baladadaş başını qaldırmadan:

—Yaxşıdır,—dedi.

—Haçan gedirsən əsgərliyə?

—Payızda.

—İnşallah. Əhmədağa da kursa girib orda.

Baladadaş başını qaldırıb qadına baxdı:

—Mən də girəcəyəm.

—İnşallah.

Qadın yoluna davam etdi. Baladadaş da taxtanı yonmağa başladı və birdən yenə başını qaldırıb qadının ardınca qışqırdı:

—Əhmədağaya salam yazun məndən atəşin. Yazun ki, salam-duası var sənə Baladadaşın.

Qadın gülümsəyib başını tərpedə-tərpedə:

—Salam göndərən sağ olsun, çox sağ ol,—dedi və tini burulub gözdən itdi.

Yenə də bir kənd idi, bir günün cırhacırı, bir də tut ağacının altında oturub cidd-cəhdlə şimaqədər yonan Baladadaş. Bir də dəniz idi; göy uzaqda birləşirdi və güclə sezilən bu üfük xətti elə bil dünyanın axırı idi.

Göy tərtəmiz idi, dəniz də dalğasız, səssiz-küysüz və təmizlikdə, bu səssizlikdə bu dəqiqədə elə bir əbədilik var idi ki, elə bil dünyada nə yağış olub, nə çovğun, nə dəniz uğultusu, nə də ki, başqa bir şey.

Əvvəlcə yük maşınının səsi gəldi, sonra özü göründü və səs sala-sala asfalta gəlib Baladadaşın yanından ötdü, iyirmi-iyirmi beş metr aralıda dayandı.

Maşının banında yekə bir dəst yorğan-döşək, miz, taxta kətillər, böyük paltar dolabı, qab-qacaq, qazan, samovar var idi və belə məlum olurdu ki, təzə köç gəlib.

Sürücü motoru söndürüb aşağı düşdü, o tərəf-bu tərəfə boylanıb dedi:

—Hə, bude, bax, buradır.

Kök bir qadın hıqqana-hıqqana kabinədən düşüb sürücünün göstərdiyi taxta qarıya baxdı, sonra ətrafa nəzər saldı, sonra dənizi əməlli-başlı süzüb:

—Allah Muradın canını sağ eləsin,—dedi.—Lap əntiqə yerdə kirayə götürüb bağı.

Sürücü cibindən çıxartdığı açarla taxta qarının ağzındakı yekə qıfılı açdı və qarını itələyib içəri boyladı. Əncir, heyva və nar ağacları bu balaca həyati başdan-başa kölgəlik eləmişdi. Artırmalı, birmərtəbəli binanın arxa tərəfi meynəlik idi. Həyətin aşağı başında kiçik bir bostan var idi, bostanın yanında isə ikimərtəbəli talvar və bu saat bir dəstə sığırcın həmin talvarın alt mərtəbəsindəki kölgəlikdə civildəşə-civildəşə kefə baxırdı.

Kök qadın bu xudmani həyətin səliqəsindən, kölgəsindən xeyli feyziyab olmuşdu və bir müddət beləcə dayandı qarının ağzında, sonra yəqin yadına düşdü ki, qarının ağzında dayanıb tamaşa eləməyə gəlməyiblər bura, şeyləri evə daşımaq lazımdır və görünür bu da yadına düşdü ki, on səkkiz yaşında qəşəng bir qızı var və qız hələ də xudmani həyətdə baxmayıb.

—Seva, bir gəl, bax gör nə aləmdi!..—Kök qadın ətrafına nəzər saldı və yalnız indi hiss elədi ki, Seva səhərdən bəri gözə dəymir, balaca bir təşvişlə sürücüyə baxdı. Sürücü də gözlərini ətrafa dolandırıb təəccüblə çiyinlərini çəkdi, yəni gözə dəymir Seva xanım.

Kök qadın get-gedə artan bir təşvişlə yük maşınının dörd tərəfini dolandı, o tərəf-bu tərəfə boyladı:

—Sevil! Hardasan, Seva!..

Kök qadının təşvişi yavaş-yavaş sürücüyə də sirayət edirdi:

—Seva xanım!

Sürücü pəncələri üstə qalxıb maşının banına boylandı—heç kim yox idi.

Doğrudan da, haradadı görəsən bu qız?

Səhərdən bəri tut ağacının dibində oturub şimaqədər yonmaqla məşğul olan Baladadaş başını qaldırıb yük maşınına tərəf baxdı və sonra yenə də başını aşağı salıb cidd-cəhdlə işinə davam etdi.

Kök qadın sürücüyə yaxınlaşıb özü öz sözlərindən qorxurmuş kimi:

—Birdən yolda uşaq maşından düşər a?..—dedi.

Sürücü onsuz da başını itirmişdi. Yenə pəncələri üstə qalxıb maşının banına boylandı və dedi:

—Murad yoldaş bilsə ki, Seva xanım kuzovda gəlib, mənim qanım getdi!..

Kök qadın daha sürücüyə təskinlik vermək halında deyildi, əməlli-başlı qorxuya düşmüşdü:

—Sevil! Sevil!

Birdən Sevilin səsi gəldi:

—Nə var, maması?..

Kök qadın duruxdu və sürücüyə baxdı. Sürücü yenə də çiyinlərini çəkdi və bu dəfə əyilib maşının altına baxdı, guya ki, Sevil maşının altında olacaqdı.

Kök qadın yenə çığırdı:

—Seva!

—Bəli!..

Sürücü də, kök qadın da çaşbaş qalmışdı və bu zaman maşının banındakı yekə paltar dolabının qapısı açıldı və əynindəki ağ donuyla elə bil ki, göyün yeddinci qatından uçub gəlmiş Sevil adlı mələkə reverans etdi, yəni ki, buyurun ki, zat-aliləri, qulluğunuzda müntəzərəm.

Kök qadın əlini sinəsinə aparıb:

—Bir də ürəyimi partladacaqsan,—dedi, amma gülümsədi, çünki məlum olmuşdu ki, onun gözəl-göyçək qızı yolda maşının banından yerə düşməyib və başına başqa bir iş də gəlməyib, elə-beləcə həmişəki zarafatındadı.

Sürücü elə bil ancaq indi başa düşdü ki, adamın atasını yandıran günün altında dayanıb, cibindən yekə dəsmalını çıxardıb üz-gözünün tərini sildi.

Sevil pinq-ponq topu kimi bir göz qırpımında maşının banından yerə atıldı və səhərdən bəri gözünü ondan çəkməyən Baladadaş da günün istisini hiss etdi, yerindən qalxıb şalvarının dalını çırpdı və bu dəfə keçib tutun qotur kölgəsində oturdu.

Sevil taxta qapıdan boylanıb həyəətə baxdı və əlini əlinə vurub:

—Oy!.. Kakaya krasata!..—dedi.—Prosto prelest!..

Kök qadın bütün yayı qalacaqları bu xudmani həyəti bir də gözdən keçirib gülümsədi—həm öz yerinə sevinirdi, həm də qızının yerinə—və dedi:

—Yaxşı, şey-meyi düşürdək ki, rahatlanaq.

Sürücü banın yan sürəhisini açıb aşağı sallatdı və yükü bir-bir boşaldıb evə aparmağa başladı. Sevil də, anası da xırda-xuruş şeylərdən götürüb sürücüyə kömək edirdi və artıq qan-tərə batmış kök qadın hərdənbir yenə də heç nəyi vecinə almayıb tutun kölgəsində şimaqədər yonmaqla məşğul olan Baladadaşa tərs nəzərlər salırdı, yəni ki, görmürsən təzə qonşular gəlib, kömək eləməkdənsə, kölgədə avaralanırsan.

Baladadaş kök qadının, sonra da sürücünün tərs nəzərlərini öz üzərində hiss edirdi, amma Baladadaş da ona görə Baladadaş idi ki, öz bildiyini öz atasına da verməzdi, necə lazım bilərdi, elə də edərdi.

Kök qadın lap birtəhər olmuşdu, hərçənd hərdənbir yük daşımaq ona ziyan eləməzdi. Sevil isə ding-ding dingildəyə-dingildəyə gəlib bir kitab götürürdü, ya lap kiçik bir bağlama götürürdü, aparırdı evə, təzədən qayıdıb yenisini götürürdü və elə-bilirdi ki, əməlli-başlı iş görür.

Axırda sürücü maşının banına qalxıb yekə paltar dolabını yerindən dəbərtməyə başladı və kök qadın daha özünü saxlaya bilməyib üzünü Baladadaşa tutdu:

—Ay oğlan,—dedi,—gəl kömək elə də bir az, görmürsən gücümüz çatmır?..

Baladadaş başını qaldırıb bir müddət kök qadına baxdı və sonra soruşdu:

—Mənimləsiz?

—Hə... Bəs kiminləyəm?

Baladadaş bir müddət də kök qadına baxdı və dedi:

—Hambal gətirəydiniz də özünüzlə.

Kök qadın başa düşə bilmədi ki, Baladadaş bu sözləri onları lağa qoymaq üçün deyir, ya elə doğrudan da bu fikirdədir və onlar gərək hambal gətirəydilər özləriylə?

Tərdən ağ köynəyi bədəninə yapışmış sürücü acıqlı-acıqlı Baladadaşa baxıb nə isə demək istədi, amma bu zaman qapının ağzında dayanmış Sevil Baladadaşa baxa-baxa pıqqıldadı və sürücü də daha heç nə demədi.

Baladadaş “aerodrom” kepkasının yekə dimdiyi altından Sevilə baxdı, sonra əlindəki taxta parçasını səkinin üstünə qoyub ayağa qalxdı, açılıb-örtülən bıçağını bağlayıb cibinə qoydu və ədəb-ərkanla parusin şalvarının dalını çırpıb asta addımlarla maşına yaxınlaşdı.

Sevil günün bu cırhacırında Baladadaşın başına qoyduğu kepkaya, qulağının dibindəki siqaretə baxdı və yenə də pıqqıldadı.

Baladadaş gözucu qıza baxdı və halına təfavüt qoymadan sürücüyə işarə elədi ki, paltar dolabını aşağı itələsin, özü isə kürəyini maşının banına söykəyib əllərini yuxarı qaldırdı.

Sürücü əvvəlcə tərəddüd etdi, çünki dolab çox yekə idi, Baladadaş cılız, amma Baladadaşın inamı ona da sirayət etdi və o, hıqqana-hıqqana paltar dolabını Baladadaşın kürəyinə endirdi.

Baladadaş əlləri ilə başının üstünə əyilmiş dolabı tutub addım atmaq istədi, amma ağırlıq altında dizləri titrədi, gözləri qaraldı və o, bircə anın içində fikrindən keçirdi ki, əgər bu saat bu ağır yükün altından qaçmasa nə əsgərliyə gedə biləcək, nə də Əhmədağa kimi kursa girəcək, anası da ağlar qalacaq evdə və yadından çıxartdı ki, yanında on səkkiz yaşlı gözəl bir qız var və qızın adı Sevidi və Sevil yaman güləndi.

Baladadaş güclə kənara sıçradı ki, ağır dolabın altında qalıb xurd-xəşil olmasın və dolab da bayaqdı ha, gumbultu ilə ağzı üstə yerə—qır səkinin üstünə düşdü.

Paltar dolabının gurultusundan sonra bir anlıq sükut çökdü və yalnız bu bir anlıq sükutdan sonra Sevil əvvəlcə pıqqıldadı, sonra lap şaqqanaq çəkib güldü və onun bu gülüşü elə bil ki, kök qadını yuxudan oyatdı:

—Vaxsey-y!..

Baladadaş əvvəlcə ağız üstə yerə sərilmiş dolaba, sonra da gülüşü ilə kəndin həmişəki yeksənəqliyini alt-üst edən Sevilə baxdı və dedi:

—Eyib etməz, düzəldərik.

Kök qadın özünü saxlaya bilmədi:

—Nəyi düzəldərik, ay mən deyən? Xəşilə döndərmisən şifoneri, indi də deyirsən düzəldərik?!

Sevil yenidən şaqqanaq çəkib güldü.

Yəqin ki, Murad yoldaşa nə cavab verəcəyi barədə düşünən sürücü matı-qutu qurumuş halda maşının banında dayanıb yuxarıdan-aşağı Baladadaşa baxırdı və ağzını açıb bircə kəlmə də deməyə halı yox idi.

Baladadaş isə gözlərini dolabdan çəkib yenə Sevilə baxdı və birdən-birə başa düşdü ki, cəmi yarımcə saat bundan əvvəl heç tanımadığı bu on səkkiz yaşlı gözəl qız onun üçün çox doğma və əziz bir adamdır, bu hiss onun bütün bədənindən axıb keçdi və ona elə gəldi ki, dənizin ləpələri bütün bədənini oxşadı; dənizi isə Baladadaş kimi duyan, hiss edən və sevən ikinci adam tapmaq çətin işdi.

Baladadaşın ilk məhəbbəti belə başladı və bu ilk məhəbbətin ilk günortası həmin bu dolab əhvalatı ilə sona yetdi; Baladadaş əvvəlcə parusin şalvarının dalını çıxırdı—guya ki, yenə də səkinin üstündən qalxırdı və sonra heç nə olmayıbmiş kimi, geri dönüb tək-cə Baladadaşın gözə biləcəyi asta və biganə yerləşlə uzaqlaşdı.

Hər tərəf dəniz idi və bu saat dənizdə balıqlardan başqa Baladadaş üzürdü; balıqlar görünmürdü, amma Baladadaşın başı dənizin üzərində qaralırdı, batırdı, çıxırdı; Baladadaş elə ehməllicə üzürdü ki, dənizin sakitliyi də öz sakitliyində qalırdı, səssizliyi də öz səssizliyində.

Baladadaş suyun üzərində arxası üstə çevrildi və gözlərini göyə dikdi; göy də dəniz kimi intəhasız idi və bu göyün altındakı dənizdə bir Baladadaş var idi, bu Baladadaşın ürəyində isə bir on səkkiz yaşlı gözəl bir qız var idi; bu qızın adı Sevil idi, özü də yaman güləyən idi.

Həmin güləyən qız indi oturmuşdu təzə həyətlərindəki iri əncir ağacının altında, amma daha gülmürdü, əllərini xurmayı saçlarının arasından başının arxasında çarpazlayıb iri göy gözlərini zilləmişdi səmaya; səmaya baxırdı və şər deyirdi:

Kak proşalis, starstno klyalis

V vernosti lyubvi...
Vmeste tayn preobşalis,
Peli solovyi...
Vzval gitaru na proşanye
Í u strub istroq
Vse priznanya, obeşanya,
Vsey duşi vostonq...
Da, toska zapolnila,
Porvalas struna...
Ne zvala b, da ne manila
Dalnaya storona!
Vspominay je, radi boqa,
Vspominay menya,
Kak sedoy tuman iz loqa
Vstanet da pletnya...

Şeri deyəndən sonra əllərini geniş açıb gərnəşdi və yalnız bu zaman hasarın üstünə darmaşib ona baxan Baladadaşı gördü, əvvəlcə bir balaca duruxan kimi oldu, sonra soruşdu:

—Sən də şer bilirsən?

—Nöş bilmirəm?..

Sevil yenidən dikəlib maraqla dedi:

—Yox a?..—Elə bil inanmırdı ki, Baladadaş şer bilir.—De də birini.

—Məktəb-zaddı bəyəm?..

Əlbəttə, Baladadaş bir parça şer bilirdi, amma Baladadaş onu da bilirdi ki, bu şerlərin heç biri Sevilə layiq deyil; yəni Sevilin, bu təmiz göyün, bu səssiz-səmirsiz dənizin, bax, indiki bu dəqiqənin şerləri deyil o şerlər; Baladadaş onu da bilirdi ki, təmiz göyə baxıb şer deyən qızla lap incə, zərif danışmaq lazımdır, amma məsələ burasında idi ki, Baladadaş incə və zərif danışa bilmirdi.

Əslində Baladadaş bunu ancaq hiss elədi, indi hiss elədi ki, o, yəni on səkkiz yaşı ilə bərabər məktəbi də yenincə bitirmiş məşhur şimaqədar ustası Baladadaş qızla incə və zərif surətdə, yaxşı sözlər işlədə-işlədə danışmaq qabiliyyətində deyil.

O, ürəyinin lap dərinliklərində hiss elədi ki, hasarın üstündə oturub onca metrlikdən tamaşa elədiyi bu qız əslində onun dünyasından çox-çox uzaqdadı, amma Baladadaş bunu da hiss elədi ki, günlərin bir günündə, dənizin sahilində, aylı-ulduzlu bir yay gecəsində,

özü də sərin bir gecədə bu uzun məsafə yox ola bilər, bu gözəl qız da lap dəniz kimi uzun saçlarını sığallayıb üzündən öpə bilər.

Baladadaş elə bil ki, bu öpüşü sifətində hiss etdi, diksindi və suçlu adamlar kimi qıza baxdı.

Məlum məsələ idi ki, Sevil Baladadaşın fikirlərindən və bir neçə saniyə bundan əvvəl onun arıq üzündən öpdüyündən xəbərsiz idi. Qız Baladadaşın başındakı “aerodrom” kepkaya baxıb gözlərini süzdü və Baladadaş da başa düşdü ki, onun bu saat şer deyə bilməməsi çox pis iş oldu.

Sevilin anası artırmadakı qaz pilotəsinin üstündə təzə lobyə qızardır və hasara dırmaşmış Baladadaşı görəndə lap cin atına mindi:

—Mənə bax, ora niyə dırmaşmısan? Başına yer qəhətdir?..

Baladadaş kök arvada baxdı və heç nə deməyib hasardan yerə atıldı, parusin şalvarının dalını çırpıb səndəllərinin burnu ilə qumu tozlandırır-tozlandırır hasarlararası yol ilə uzaqlaşdı.

Sevilin anası pilotənin üstündəki lobyaya dörd-beş yumurta çırpıb hələ də əncir ağacının altında oturmuş qızına dedi:

—Murad gələcək indilərdə, dur qabdan-qacaqdan yığ stolun üstünə... .

Sevil Muradın adını eşidəndə gülümsədi və quş kimi qalxıb otağa girdi.

Sevilin anası pilotənin odunu lap alıb, sarımsaq əzməyə başladı və bu zaman həyətin taxta qapası açıldı və Baladadaş hər əlində içi su ilə dolu bir vedrə hıqqana-hıqqana gəlib dayandı həyətin ortasında.

Sevilin anası tərs-tərs Baladadaşa baxdı və Baladadaş da bir müddət bu kök arvada baxıb:

—Şollar suyudur,—dedi.—Gətirdim sizinçün, işlədəsüz.

Sevilin anası dedi:

—Get, bala, get. Səndən heç kim, heç nə istəməyib, get öz işinə, gücünə... .

Baladadaş, “aerodrom” kepkasının altında tər damcıları süzülə-süzülə yenə də bir neçə müddət kök arvada baxdı və heç nə demədən geri dönüb əlindəki vedrələrlə birlikdə həyətdən çıxmaq istədi.

Sevilin anası arxadan onu səslədi:

—Doğrudan şollar suyudu?

Baladadaş ayaq saxlayıb kök arvada sarı çevrildi və bu kök arvadı inandırmaq üçün sidq-ürəkdən and içdi:

—Kepkam haqqı şollar suyudu, inanmırsuz?

Sevilin anası elə bil eşitmədi:

—Nə?

Baladadaş vedrələri yerə qoyub əlini kepkasına vurdu və dedi:

—Əşşi, kepkama and olsun ki, şollar suyudu, nöş inanmırsan, e, sən?..

Birdən Sevil evin qapısından həyəətə tərəf boylandı və:

—Necə, necə!—dedi.—Kepkan haqqı?..—Sonra da başladı şaqqanaq çəkib gülməyə.

Baladadaş başa düşmədi ki, Sevil indi nəyə gülmür; əslində Sevilin gülməyi, özü də şaqqanaq çəkib gülməyi onun xoşuna gəlirdi və buna görə də heç ürəyində də ona acıqlana bilmirdi ki, adam belə güləyən olmaz.

Sevilin anası dedi:

—Yaxşı, gətirmisən, ver işlədək, amma day zəhmət çəkmə bundan sonra.

Baladadaş yenə də geri qayıdıb vedrələri hıqqana-hıqqana artırmaya qaldırdı və suyu iri dəmir qaba boşaltdı. Bu zaman həyətin qapısı ağzında qırmızı rəngli bir “Moskviç” dayandı. Sevilin anası o saat əl-ayağa düşdü:

—Murad gəldi!—dedi.—Seva, Murad gəldi!

Sevil tələsik otaqdan çıxıb qaça-qaça həyəətə düşdü. Anası da Baladadaşı yadından çıxarıb dəsmalla əllərini silə-silə həyəətə endi.

Murad otuz yaşında, boylu-buxunlu, yaraşlıq bir kişi idi. O, maşından düşüb həyəətə girəndə elə bil səhərdən bəri günün altında taqətsiz qalmış bu həyəətə bir canlanma gəldi, bu balaca evin, artırmanın, pılətənin—hər şeyin sanbalı artdı.

Murad:

—Hə, necədi?—dedi.—Necə yerləşmişiniz?

Sevil:

—Əntiqə!—dedi və özünü saxlaya bilməyib Muradın qoluna qısqıldı; anası yanında olmasaydı, yəqin indi Muradın boynuna sarılacaqdı.

Sevilin anası da bunu hiss eləyib bir az özünü itirən kimi oldu, sonra dedi:

—Lap yaxşıdı buralar. Lap yaxşıca da yerləşmişik.

Murad ətrafı gözdən keçirib özündən və bütün bu həyat-bacadan razı halda dedi:

—Şəhərdə bir isti, bürkü var ki, adam nəfəs ala bilmir.

Sevil onun gözlərinin içinə baxıb:

—Yorulmusan?—dedi və elə dedi ki, anası yenə bir balaca özünü itirən kimi oldu: qız açıq-aşkar Muradın boynuna sarılmaq istəyirdi.

Bu saat heç kim bilmirdi ki, dünyada Baladadaş adında bir adam var və tamamilə yaddan çıxarılmış Baladadaş boş vedrələri əlinə alıb onların yanından ötmək istəyəndə Murad soruşdu:

—Bu kimdir belə?

Sevil Baladadaşın “aerodrom” kepkasının altından tər damcıları süzülən sifətinə baxıb bərkdən güldü.

Sevilin anası dedi:

—Şollar suyu gətirib bizə iki vedrə.

Sevil isə gülürdü. Baladadaş ayaq saxlayıb Sevilə baxdı. Baladadaş üçün fərqi yox idi ki, bu on səkkiz yaşlı gözəl qızın yanında bıqıburma zırpı bir oğlan dayanıb və həmin oğlanın təptəzə qırmızı “Moskviç”i var və Baladadaşın gözlərini bərəldib beləcə qıza baxmağı bu oğlanın xoşuna gəlmir; Baladadaş birdən-birə onun üçün bu qədər doğma və əziz olan bu göy gözlərə, xurmayı saçlara, ağ bənizə baxmaq istəyirdi və ona görə də baxırdı.

Murad əlini cibinə salıb bir dənə gümüşü manatlıq çıxartdı və Baladadaşa uzatdı:

—Tut.

Baladadaş gözlərini xurmayı saçlardan, göy gözlərdən, ağ bənizdən çəkib gümüşü manatlığa baxdı.

Əlbəttə, başqa vaxtlar olsaydı, Baladadaş da söyüş söyərdi, ya gümüşü manatlığı alıb vızıldadardı göyün yeddinci qatına, axır ki, bir şey edərdi. Amma məsələ burasında idi ki, bu dəqiqə Baladadaş özünü tamam itirmişdi və bilmirdi ki, nə eləsin, çünki bu dəqiqə onun yanında on səkkiz yaşlı gözəl bir qız dayanmışdı, özü də bu qız göyə baxıb gözəl şerlər deyə bilirdi və indi bu qız da həmin gümüşü manatlığa baxırdı.

Sevilin anası dedi:

—Elə-belə gətirib e, ay Murad, pulsuz.

Murad gülümsədi:

—Eyib etməz, qoy gedib pivə içsin, sərinləsin.

Baladadaş bir söz deməyib boş vedrələr əlində həyətdən çıxdı.

Arxadan Muradın səsi gəldi:

—Az oldu?

İki ay var idi: biri göydə, biri də dənizdə və dənizdəki bu ay narın ləpələrin üzərində oynayırdı. Baladadaş sahilə—qumun üstündə oturub gözlərini dənizdəki aydan çəkmirdi.

Bütün sahilə heç kim yox idi, bir dəniz idi, bir Baladadaş, bir də ki, dənizdəki bu ay.

Sahilin bu tənhalığı bir həzinlik gətirmişdi və Baladadaş da həmin həzinlik içində gözlərini dənizdəki aydan çəkə bilmirdi.

Nəhayət, Baladadaş ayağa qalxıb parusin şalvarının dalını çırpdı və yavaş-yavaş sahilədən uzaqlaşıb qayıqların arası ilə kəndə tərəf gəldi.

Ağanəcəfgilin həyətlərindən gələn mahnı səsi aləmi bürümüşdü: Qədir Rüstəmov “Sona bülbül”ləri oxuyurdu və Baladadaş da mahnının müşayiəti ilə Sevilgilin təzə həyətlərinin daş hasarına dırmaşib qaranlıqdan onların işıqlı artırımına baxdı.

Sevil, anası və Murad artırmadakı kiçik mizin arxasında oturub çay içirdi.

Sevilin anası:

—Sən Allah, maşını yavaş sür,—dedi.—Ürəyim qalacaq sənin yanında. Telefon da yoxdur ki, şəhərə çatanda zəng eləyib deyəsən.

Murad gülümsədi:

—Onsuz da yavaş sürürəm. Nigaran qalmayın.

Sevil dedi:

—Qal burda də, nə olar?..

Murad dedi:

—Yaxşı deyil...

Sevilin anası dedi:

—Bircə toyunuzu tez eləsəydik...

Baladadaş atılıb hasardan düşdü və dinməz-söyləməz parusin şalvarının dalını çırpıb Sevilgilin həyətlərindən uzaqlaşdı.

Yeni günün cırhacırı idi və belə isti ola, özü də şənbə günü—dəniz də, sahil də adamlarla dolu idi.

Baladadaş dənizdən təzəcə çıxmışdı və az qala dizinə uzanan qara trusiki nazik baldırlarına yapışmışdı.

Ağanəcəf əlindəki taxta şimaqədəri qumluğa yorta-yorta ona yaxınlaşdı:

—Əhmədağadan bu gün məktub almışıq. Sənə salam yazır. Deyir gəlsin mənə yanına. Amurski oblasta. Deyir ki, kursa da girər yaxşı. Ordan sonra vayenni akademiya da girmək olar əntiqə. Mən də bu gün yazdım ona ki, Baladadaş yaxşı-yaxşı şimaqədərlik düzəldir mənə. Anam da yazdı ki, Baladadaş salam deyir sənə.

Baladadaş birdən-birə:

—Sənə nə var e...—dedi.—Dünya vecinə döyül!..—Sonra qumun üzərində uzanıb gözlərini qıydı və günəşə baxdı.

Ağanəcəf ömründə Baladadaşdan belə sözlər gözləməzdi və matı-qutu qurumuş halda gözlərini döyüb bilmədi ki, nə desin. Sonra sahilə tərəf gələn qırmızı “Moskviç”i göstərib:

—Upravlyayuşi gəlir,—dedi.

Baladadaş soruşdu:

—Kim?

Ağanəcəf dedi:

—Upravlyayuşi.

—Upravlyayuşi kimdir?

—Ode, qırmızı “Moskviç”də gəlir.

Baladadaş dikəlib qırmızı “Moskviç”ə baxdı. Ağanəcəf həsəd dolu gözlərini bu təptəzə qırmızı “Moskviç”dən çəkməyərək dedi:

—Təzə qonşumuzdur qız. Bu da onun nişanlısıdır. Yayçün gəliblər, yenə qeyidəcəklər şəhərə payızda. Qızın anası deyir ki, upravlyayuşidi bu. Bilirsən neçə kilo olar qızın anası? Özü belə əntiqədi, ancaq anası yüz kilo olar.

Baladadaş dizləri üstə qumda oturub Muradla Sevilə baxırdı.

Sevilin xurmayı saçları çılpaq çiyinlərinə tökülmüşdü. Sevilin çılpaq qıçları, yalın ayaqları qumun üzərində elə addımlayırdı ki, elə bil bütün bu dəniz də, bütün bu sahil də bu qıçların sahibinə məxsus idi. Muradın əzələləri sayılan sağlam bədəni dənizin sularını yardı, Sevilə yol açdı və onlar üz-üzə sahildən uzaqlaşdılar.

Baladadaş dənizdə idi və dənizdə Baladadaşdan, bir də ki... Sevildən başqa heç kimi yox idi. Sevil suda Baladadaşın qolları üzərində uzanmışdı. Sevilin xurmayı saçları dənizin üzünə yayılmışdı. Baladadaş Sevilə əllərində tutub dənizin üzü ilə gəzdirdi. Sevil gözlərini yummuşdu və gülümsəyirdi, həm də şər pıçıldayırdı. Baladadaş Sevilin ağ bənizinə, suyun üzünə yayılmış xurmayı saçlarına, şər pıçıldayan dodaqlarındakı gülüşünə baxırdı və o da gülümsəyirdi.

Sevil göy gözlərini açıb Baladadaşa baxdı, sonra əlini uzadıb onun sifətində gəzdirdi, sonra dodaqlarının tuşunda tutdu. Baladadaş dəniz təmi verən bu əli öpdü, öpdü və üfüqə baxdı.

Gömgöy üfüq xətti bu dəniz xoşbəxtliyinin sərhədi idi; bu üfüq xəttindən bu tərəfə Baladadaşla Sevilin aləmi idi; bu üfüq xəttindən bu tərəfə bütün dəniz Baladadaşla Sevilin idi və Sevilin xurmayı saçları bu dənizin üzərində yayılmışdı.

Baladadaş əlləri üstündə tutduğu Sevilə tərəf əyilib onun xurmayı saçlarını və dənizi öpməyə başladı.

—Peyin var bağ üçün, istəmirsən?

Baladadaş gözlərini dənizdən çəkib eşşək arabasında oturmuş qoca kişiyyə baxdı, elə bil heç nə görmədi və heç nə eşitmədi, təzədən dənizə baxdı, lakin dənizdə daha nə Sevil var idi, nə də Sevilin xurmayı saçları dənizin üzərinə yayılmışdı.

—Peyin var deyirəm, bağ üçün, lazımdır?

Baladadaş yenə də gözlərini dənizdən çəkib eşşək arabasında oturmuş qoca kişiyyə baxdı, əvvəlcə elə bil ki, təəccüb etdi; bu kişi hardan peyda oldu belə? Sonra oturduğu yerdən ayağa qalxıb parusin şalvarının dalını çırpdı, cavab gözləyən qocaya heç nə demədən adamsız, bomboş sahildən uzaqlaşdı.

Araba da təkərləri cırıldaya-cırıldaya axşamın toranında sahillə yoluna davam etdi.

Baladadaş qayıqların arasından keçib kəndə girəndə hava tamam qaralmışdı və o, yenə də Sevilgilin həyətlərinin daş hasarına dırmaşib qaranlıqdan işıqlı artırmaya baxdı.

Sevil artırmadakı həsir kreslodə təkə oturmuşdu, əlində də kitab var idi.

Sevil sakitcə oturub kitab oxuyurdu və xəbəri yox idi ki, cəmi yarımca saat bundan əvvəl onun bu xurmayı saçları bütün dənizin üzərinə yayılmışdı; xəbəri yox idi ki, Baladadaş dənizin üzərinə yayılmış bu saçları cəmi yarımca saat bundan əvvəl öpürdü; xəbəri yox idi ki, onun bu xurmayı saçlarının şorməzə təmini Baladadaş indi də dodaqlarında hiss edirdi.

Birdən Sevil göy gözlərini kitabdən çəkib bir neçə an qaranlığa—Baladadaşın hasara dırmaşdığı səmtə baxdı və dedi:

—Yenə gəlib çıxmısan hasara?

Baladadaşın ürəyi birdən-birə qırılıb hasarın dibinə düşdü—qabaqlar belə şeylər olmazdı Baladadaşda.

Sevil dedi:

—Bilirəm də, hasarın üstündəsən. Dünən axşam da çıxmışdın ora. Elə bilirsən xəbərim yox idi. Murada desəm bilirsən neyləyər sənə?

Baladadaşdan səs çıxmadı. Təkcə qurbağalar quruldayırdı—deyəsen yağış yağacaqdı. Bir də ki, cırcıramaların səsi aləmi götürmüşdü başına. Sevilgilin evindən də səs gəlirdi—yəqin televizorda kino göstərililər və Sevilin anası da oturub kinoya baxırdı.

Sevil gözlərini qaranlıqdan çəkmədən dedi:

—Nə istəyirsən? Sənin tayınam? Get bir güzgüdə kepkana bax... Kepka deyil e, aerodromdur, aerodrom. Üstündən qalxıb aya uçmaq olar.

Sonra Sevil özü öz sözlərinə güldü.

Sevilin anası içəridən boylanıb soruşdu:

—Kimlə danışırsan elə?

—Heç kimlə. Özüm özümlə!—Sevil yenə güldü.—Olmaz?

Baladadaş başa düşdü ki, aşağı düşmək və buradan əkilmək lazımdır, özü də daha heç vaxt bu hasara dırmaşmaq lazım deyil. Baladadaş bunu başa düşürdü, amma məsələ burasındaydı ki, əl-ayağı sözünə baxmırdı, elə bil ki, Sevilin sözləri onun ürəyini kəsib hasarın dibinə atmışdı, əlini, ayaqlarını qurutmuşdu.

Sevil daha gülmürdü. Bu dəfə lap acıqlı-acıqlı dedi:

—Niyə düşüb getmirsən? Sənin üzündən gedib evin istisində oturum?

Yenə də qurbağalarla cırcıramaların səmindən başqa cavab gəlmədi və Sevil hirsə ayağa qalxıb evə girdi, qapını da arxasınca çırpdı.

Baladadaş bir müddət qurbağalarla cırcıramaların səsinə qulaq asdı, sonra axırı ki, hasarın üstündən düşüb Sevilgilin həyətlərindən uzaqlaşdı.

Bu dəfə Baladadaşın yadından çıxdı ki, parusin şalvarının dalını çırpсын.

Kənd irəlində idi və Baladadaş iki əlinin ikisini də parusin şalvarının ciblərinə salıb günün altında asfalt yolun ortası ilə kəndə tərəf addımlayırdı.

Qırmızı “Moskviç” arxadan gəlib onun yanında dayandı və Murad maşının pəncərəsindən boylanıb:

—Gəl otur,—dedi.

Baladadaş bir qırmızı “Moskviç”ə, bir də kənd tərəfə baxdı, sonra əllərini şalvarının ciblərində qurdalayıb maşına yaxınlaşdı, qapını açıb Muradın yanında oturdu.

Qırmızı “Moskviç” yoluna davam etdi.

Murad gözlərini asfaltdan çəkməyərək soruşdu:

—Oxuyursan?

Baladadaş elə bil ki, atasının maşınıymış kimi, yerini rahatlayıb dedi:

—Oxumuram day. Qurtarmışam məktəbi.

—İşləmirsən də?

—Amurski oblasta gedəcəyəm, payızda, əsgərliyə. Qayıdandan sonra işləyəcəyəm.

—Əsgərliyə?—Murad gülümsədi.—Özün öz ayağınla əsgərliyə gedirsən?

—Hə, özüm öz ayağımla əsgərliyə gedirəm.—Baladadaş Murada baxdı və açıq-aşkar hiss olunurdu ki, bu saat bu “Moskviç” sahibi onun gözlərində çox pis adamdı.

Murad dedi:

—Sənə nə var ki, subay oğlansan, lap dünyanın o başına da gedə bilərsən. Gündə də bir qızla kef eləyərsən.—Sonra əlini uzadıb maşının sandıqçasını açdı və içindən balaca bir qutu götürdü.

Qutuda qızıl medalyon var idi.

Murad dedi:

—Daha bizim günümüzdə deyilsən ki, gedib qızıldan, brilyantdan alıb gətirəsən ki, nişanlının xoşu gəlsin.—Sonra medalyonu çıxardıb köynəyinin diş cibinə qoydu və boş qutunu Baladadaşa uzatdı.—Ala, yaxşı qutudu, bağışlayıram sənə. Adam hədiyyəni qutuda verəndə elə bilirlər ki, qiymətini gözə soxursan. Qiyməti də ki, həmişə yazırlar qutunun üstünə.

Baladadaş boş qutunu aldı və dedi:

—Saxla burda, düşürəm.

Qırmızı “Moskviç” kəndin girəcəyində dənizə tərəf enən qum yolun yanında dayandı. Baladadaş qapını açıb maşından düşdü, sonra əlini cibinə salıb üç dənə iyirmi qəpiklik çıxartdı və dəmir pulları bir-bir maşının oturacağına atıb:

—Çox sağ ol,—dedi.—Bu da yol xərcin.—Sonra maşının qapısını bağladı, parusin şalvarının dalını çırpa-çırpa dənizə tərəf addımladı.

Murad arxadan nə isə qışqırdı, amma Baladadaş heç nə eşitmədi və geri də dönüb baxmadı.

Baladadaş dənizə tərəf gedə-gedə əlindəki medalyon qutusuna baxdı, sonra qutunu bir az qabağa atıb qaça-qaça havada təpiklə vurdu. Qutu göyün yeddinci qatına qalxdı və hara düşdüyü məlum olmadı.

Baladadaş qaça-qaça “aerodrom” kepkasını, miləmil trikotaj köynəyini, parusin şalvarını, səndəllərini çıxarıb özünü dənizə verdi, bir az əl-qol atıb arxası üstə suyun üzərində uzandı və göyə baxdı; göy təmiz və sonsuz idi və bu saat sonsuz göy də bu dəniz kimi ancaq Baladadaşa məxsus idi.

Baladadaşın ilk məhəbbət macərası beləcə sona yetdi və bu məhəbbət macərəsini o, yalnız bir dəfə—qatara minib Amur vilayətinə əsgərliyə gedən zaman xatırladı və xurmayı saçların həmin şorməzə tamını dodaqlarında hiss etdi.

Veb direktor: Betti Bleyer

Mətni yığdı: Səkinə İsgəndərova

Yoxladı və veb üçün hazırladı: Aydan Nəcəfova

AZERİ.org-a qoyuldu: Yanvar, 2005